

Lezing Fotograferen in je eigen tuin

Sneeuwklokje in de sneeuw. Zou er genoeg weggelaten zijn?

15 januari 2008: de zaal is tot de nok toe gevuld als Theo van der Jagt (voorzitter) iedereen welkom heet en (omdat het nog januari is) de gelegenheid ten baat neemt om ons allen nog een mooi, tuinrijk, plezierig 2008 toe te wensen. Na zijn enthousiaste introductie hoopt gastspreker Marcel Batist dat hij de opgeroepen verwachtingen wel kan waarmaken! Hij wenst ons in ieder geval een 'fotogeniek 2008' toe.

Marcel legt uit dat hij deze avond geen technisch verhaal zal gaan houden, maar lekker veel mooie plaatjes (dia's) zal laten zien. Voordat hij de plaatjes echter laat zien, merkt hij op dat we in ieder geval dit moeten onthouden: Voor een goede foto is de fotograaf bepalender dan de fotocamera! Misschien dat onze camera's (technisch) niet hetzelfde kunnen als zijn toestel (en we daarom niet precies hetzelfde soort foto's kunnen maken als hij laat zien), maar dan nog: Een slecht fotograaf maakt met goede spullen nog steeds slechte foto's... En een goed fotograaf weet ondanks een mindere camera nog steeds wat moois te maken...

Technische termen

De avond begint met een serie van ongeveer 30 dia's van 'oerhollandse landschappen'. Marcel noemt bij elke dia een paar termen/beschrijvingen die ons moeten helpen goed naar het plaatje te kijken. Hij heeft het bijvoorbeeld over 'scherpte/diepte', en 'gouden snede', maar ook over 'vlakverdeling', 'eenvoud', 'kijkrichting', 'diagonaalwerking', 'lijnenspel', 'harmonie', 'dynamiek', 'kijkersbedrog' (stiekem een dia op zijn kop in het apparaat stoppen!) en nog veel meer. Gelukkig krijgen we (als we het willen) na afloop van de presentatie een overzichtje van de termen die hij bespreekt.

Anders kijken

Na de inleiding met de 30 landschappen, worden verschillende foto's (van tuinen en planten) apart besproken. Zo laat Marcel bijvoorbeeld zien hoe anders een plantje eruit ziet als je het via 'vogelperspectief' bekijkt (je kijkt, net als een vogel in de lucht, recht naar beneden) of met 'kikkerperspectief' (je zit, net als een klein kikkertje, heel laag bij de grond, en kijkt omhoog naar het plantje). De zaal reageert duidelijk hoorbaar met een diepe zucht van bewondering: zo eenvoudig, en wat een verschil in plaatje!

Witte vlekken

Ook een andere tip snappen we gezamenlijk heel goed na een paar voorbeelden: Het is heel irritant als net op het randje van je foto 'iets wittigs' zichtbaar is (op de achtergrond). Het kleine beetje wit leidt heel erg af: in plaats dat we kijken naar de mooie bloem, of dat leuke stukje tuin, blijft ons oog steeds afdwalen naar dat vervelende stukje wit.

Ogen kijken zelfstandig

En dat is weer iets anders dat we leren: Je oog heeft (uit zichzelf) een bepaalde manier van kijken. Allerlei geleerde mensen hebben dit fenomeen bestudeerd, en het blijkt heel goed te voorspellen hoe wij naar een bepaald plaatje kijken. En daar kun je als fotograaf je voordeel mee doen. Marcel noemt verschillende voorbeelden van dit kijken op. Zo maakt hij bijvoorbeeld de vergelijking met bloemschikken: als je de keuze hebt, is een oneven aantal mooier. Liever 3 bloemen op de foto dan 4. Dat kijkt leuker.

Mooi licht

Dan bespreken we hoe belangrijk licht is, en hoeveel verschil het kan uitmaken om een foto ietsjes vroeger of later op de dag te maken. 's Ochtends vroeg en vanaf de late namiddag is het licht het mooist. Het licht is niet alleen zachter, het is ook anders van kleur. Je kunt het verschil in lichtkleur goed zichtbaar maken, door bijvoorbeeld van dezelfde bloem meerdere foto's te maken, steeds met een uurtje verschil. En dat brengt ons meteen tot iets wat veel mensen zich niet realiseren: Midden op de dag is het licht altijd erg hard. En hard licht geeft scherpe schaduwen en grote licht-donker contrasten, waardoor je al snel onrustige foto's krijgt: foto's waarop de lichte delen vaak zijn 'weggebrand' en de donkere delen 'zwarte vlekken' zijn geworden.

Het probleem met grote licht-donker contrasten is vaak groter dan je je vooraf realiseert, omdat camera's veel slechter omgaan met contrast dan mensenogen. Mensenogen kunnen als het ware 14 stapjes maken tussen wit en zwart, de allerbeste dia-films komen niet verder dan 7 stapjes (digitale camera's en filmnegatief halen vaak maar 4 stapjes!).

Het is dus handig om grote contrastverschillen in foto's te vermijden, en dat kun je het gemakkelijkste doen door te fotograferen in wat gesluierd of bewolkt weer. In ieder geval niet in de volle zon!

Laat zien hoe je moet kijken

Wat ook heel goed werkt is een 'invoerende lijn' in de foto. Dat doe je door bijvoorbeeld een paadje (of een hekje, of een rand van het grasveld, ...), zo op de foto te zetten dat je als het ware op het paadje (langs het hekje, langs de rand van het gras, ...) de foto 'inloopt'. Als je het paadje linksonderin op de foto laat beginnen, en rechts bovenin weer laat verdwijnen, dan heb je misschien ook nog een diagonaal op de foto: weer iets dat 'richting geeft aan je kijken'. Het klinkt misschien wat raar, maar het werkt heel goed!

Zoek het in het kleine

Nog een laatste tip dan om dit verslagje over de fotoavond af te sluiten: Een foto is vaak maar een klein ding. Als je alles wat je ziet op 1 foto wilt zetten, dan staat er zoveel op de foto dat je niet weet waar je kijken moet. Het is vaak veel handiger om slechts een klein deel van wat je ziet op de foto te zetten. Zoek het eens in het detail. Zet in plaats van een heel stillevens eens een enkele bloem op de foto, of zoom in op de vaas, of leg een mooi contrast vast. Probeer niet de hele tuin op 1 foto te krijgen, maak ook eens een foto van een mooi hoekje. Speel met wat je ziet, kijk er op een andere manier naar...

Misschien helpt het wel om de persoonlijke slogan van Marcel Batist te onthouden: "Perfectie is bereikt, NIET als er niets meer valt toe te voegen, maar als er niets meer over is om weg te laten!"

Fotowedstrijd: minder is meer!

Deze slogan brengt me meteen naar de afsluiting van de avond: Marcel maakt bekend dat er een fotowedstrijd is uitgeschreven door de commissie. De opdracht luidt: De kunst van het weglaten. Want 'Harmonie is Rust'. Een foto moet kijkgenot teweeg brengen; geen storende dingen bevatten. Hoe minder soms, hoe fraaier! Foto's moeten digitaal aangeleverd worden.

En dan zit de presentatie erop. We zitten allemaal mentaal vol met fototerminen en fototips, en ik hoor iemand roepen:

Vingerhelmbloem

"Kijk, dit alles is nu het verschil tussen het nemen van een kiekje, en het maken van een plaatje". En zo is het vast! Ik denk dat er heel veel mensen vanavond hebben genoten van de voordracht en de vele foto's, en dat bijna iedereen wel iets zinnigs heeft geleerd. Het is jammer dat ik in dit stukje niet alles dunnetjes kan herhalen voor wie er niet is bijgeweest, maar goed: u leert vast ook al heel veel als u probeert een mooie foto voor deze fotowedstrijd te maken!

Tekst en Fotografie: Adriana Schuurman

Dit verslag is op verzoek geschreven voor (en verschenen in) de convocatie van Afdeling Enkhuizen en omstreken van Groei & Bloei (KMPT) een landelijke vereniging waar groenliefhebbers en vakmensen elkaar vinden in het delen en uitdragen van groenbeleving en -kennis. De vormgeving van het verslag hier wijkt af van de vormgeving van de convocatie.